

rende mængde anslås at udvaskes af jorden af regn og ved geologisk aktivitet. Det af mennesker udvundne kviksølv finder tilbage til naturen via f. eks. kloralkaliprocessen, udledning af affald fra visse industrivirksomheder og laboratorier samt fra private husholdninger (knuste lægetermometre, øjenbadevand). Hvor kviksølvet i længere tid er blevet uledt i et vandløb eller et havområde, genfindes det i bundslammet, hvorfra det i form af methyalkviksølv indgår i fødekæden i vandets dyreliv. Mennesket, der står for enden af denne fødekæde, kan komme til at indtage så store mængder kviksølv, f. eks. fra ål eller gedder, at der kan opstå sundhedsfare. Dette er baggrunden for, at befolkningen omkring Karrebækfjord i Sydsjælland er blevet frarådet at spise fisk mere end én til to gange ugentlig. I dette område har man fundet 1-2 mg kviksølv pr. kg ål og gedde. I Grindsted og Varde å er kviksølvindholdet fundet at ligge endnu højere, og her er der nedlagt forbud mod, at fisken sælges til menneskeføde eller til dyrefoder.

Man har foretaget undersøgelser af svinelever og hønseæg for kviksølvindhold, men kun fundet ubetydelige mængder.

Andre stoffer, som har tiltrukket sig opmærksomheden ved at optræde som forurening i fisk, er insektbekæmpelsesmidlet DDT og dets omdannelsesprodukter. Desuden kan man i fisk finde de såkaldte polyklorerede bifenyler, der analytisk er vanskelige at skelne fra DDT. PCB har mange anvendelser inden for industrien på grund af dets ringe elektriske ledningsevne, ringe brændbarhed m. v. Disse stoffer findes i dag overalt i naturen som forurening. Hvor stofferne indgår i fødekæderne, kan koncentrationen i fedtvæv blive særdeles høj. Svenske og danske myndigheder har på grund af en sådan ophobning af DDT (og PCB) i torskelever fra Østersøen set sig foranlediget til at forbyde salg af fersk torskelever stammende fra dette område.

Naturligt forekommende forureninger kan skyldes svampevækst på afgrøder, der kan udvikle giftige stoffer, toksiner, som kan overføres til levnedsmidlerne. Det klassiske eksempel herpå er meldrøjesvampen, der vokser på rugens aks. I den senere tid er en række andre toksiner, bl. a. aflatoxin i jordnødder, og nyrebeskadigende toksiner i svinefoder, bl. a. byg, kommet ind i billedet. Det har været nødvendigt at udsende en bekendtgørelse om forbud mod aflatoxin i jordnødder. Ved import af jordnødder skal hvert parti undersøges efter en fastlagt forskrift for prøveudtagning og analyse. Mange lande har et tilsvarende forbud, og de lande, der eksporterer jordnødder, har derfor været nødt til dels at forbedre tørringsteknikken ved indhøstningen, dels at

etablere en eksportkontrol. Dette har resulteret i en væsentlig forbedring af kvaliteten i løbet af få år.

I medfør af levnedsmiddeloven er der ved indenrigsministeriets bekendtgørelse af 25. marts 1957 udstedt forbud imod *anvendelse af antibiotika* ved tilvirkning og opbevaring af levned- og nydelsesmidler. I nogle lande har man givet tilladelse til at anvende antibiotika til is ved nedfrysning af fisk og slagtefjerkræ. I dag er man overalt restriktiv på dette område, idet der er almindelig enighed om, at antibiotika til bekæmpelse af sygdomme ikke bør tillades til levnedsmiddel teknologisk brug. I Danmark føres kontrol med, at der ikke forekommer antibiotikarester i kød fra slagtedyr som følge af legal veterinær og illegal anvendelse af antibiotika i landbruget. Et særligt udvalg for lægemiddelholdige foderstoffer fastsætter regler, der er nedfældet i den til enhver tid gældende landbrugsministerielle bekendtgørelse om lægemiddelholdige foderstoffer.

Danmark var formentlig det første land, der forbød anvendelsen af hormoner til kemisk kapunisering af fjerkræ og kastration af tyrekalve og orner ved hjælp af østrogene stoffer (stilboestrol m. m.). Der er udstedt forbud mod anvendelse af hormoner, som nedsætter stofskiftet og derved fremmer opførelsen. Selen og selenforbindelser, der afhjælper visse E-vitaminmangellignende symptomer hos kalve og lam, må ikke anvendes undtagen efter dyrlægeordination.

Det har i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse været overvejet at optage bestemmelser, der gav hjemmel til at forbyde, begrænse og regulere anvendelsen af lægemidler og andre biologisk virksomme stoffer til husdyr. Det er imidlertid efter drøftelser med landbrugsministeriet besluttet, at sådanne regler vil blive optaget i det forslag til lov om dyrlægegerning, som landbrugsministeren agter at fremsætte i denne folketingssamling. Reglerne i dette lovforslag vil blive udformet således, at det fremgår heraf, at bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler på dette område vil blive udnyttet i samråd med ministeren for forureningsbekæmpelse.

Bestemmelser, der fastlægger enkeltheder med hensyn til levnedsmidlers kvalitet, betegnes ofte som *levnedsmiddelstandarder*. Standardisering er en af tre nødvendige forudsætninger for, at man kan udføre moderne levnedsmiddelkontrol. Man må have en 1) standard, hvis krav skal være opfyldt. Om dette er tilfældet kontrolleres ved en gennemprøvet og anerkendt 2) analysemetode på et 3) laboratorium med nødvendigt apparatur og trænet personale.

Levnedsmiddelstandarder spiller en forholdsvis ringe rolle, når det drejer sig om egentlige råproduk-